

Слава Фигнеру!

Мало још својих слава има Југослов. Соколство, мало, мало за то што не слави, што тешко слави, што се на славе тешко одлучује и ваљда још и не уме да слави, — „јер старе су славе биле па и прошле“, и југословенска је соколска липа њежна још и млада, и нова...

А како је то лепо када једна јака и огромна организација има људи, и њихових успомена, које сви у организацији признају, сви воле, сви им се диве и сви их славе. А крај лепоте и много је користан култ хероја, јер образовање маса не иде нормално без учила тога!

Братско Чешко Соколство има така два хероја, два јединствена човека, за чије је име, живот и рад, — по подељеном мишљењу — везан почетак и опстанак Чешкога Соколства. То су Тирш и Фигнер! И то није тако одавно било, па ипак за коју годину редак ће бити онај што је Тирша и Фигнера лично познавао.

Постоји оправдан култ Тирша и Фигнера, душе и срца Соколства. И ове године је стогодишњица рођења Фигнера, и ове је године то један дан усхићене, заједничке, братске славе Чешкога Соколства. И као да гледимо уверени смо, како је то код браће Чеха истинито, дубоко и топло. Јер Фигнер, то је пример, то је вечни углед, то је јунак срца!

Ако са Чешким Соколством вежемо целокупно Славенско Соколство, — а то право имамо јер је ово од онога и постало, — онда су Тирш и Фигнер хероји целокупнога Славенскога Соколства. Зато је данашња слава Чешкога Соколства опћа слава соколска и славенска, па је дакле и наша слава, слава Југословенског Соколства дивноме човеку Фигнеру.

Нека Југословенско Соколство прекине на један тренутак свој дневни посао и бриге, нека подигне главу, и упре очи у светао лик Фигнеров! И нека му се поклони!

Jugoslovenstvo

Zašto pre niste bili Jugosloveni a sada jeste? I. Pretpostavka. Postojali su neki Jugosloveni, a mi to nismo bili, nego smo bili nešto drugo. Odgovor na I. pretpostavku. Ima dve vrste Jugoslovena prošlosti: a) stari Jugosloveni, Iliri, Slavjani; b) naši Jugosloveni, od kraja 1918. g. — ~~ad~~ a) celo Jugoslovenstvo nejasno izraženo, ili teško razumljivo, puno pojezije, romantike, ljubiteljstva, t. z. prvo svitanje daleke i nepoznate zore; ili je bilo u opće slabo, raskidano, razjedinjeno, svakako je tako daleko od nas, tako slabe snage, da u Novom Jugoslovenstvu imamo na naše pramededove jedva jednu uspomenu ili sećanje; ad b) novi Jugosloveni od kraja 1918. god. postali su brzo i odjedanput Jugosloveni, bez razloga, tumačenja ili neke ideologije postalo je modom izbegavati plemenska, stara imena, i prosto se reklo: mi smo Jugosloveni, jučer to nismo bili, danas jesmo; ovo je bio jedan val i talas oduševljenja, koji je imao svoje dno, svoju dubinu, svoju dolinu, svoj greben i vrhunac. i koji se posle srozao ponovo dole, i tako reći nestao; kažem tako reći, jer nema sumnje da je taj val i taj talas barem uneo neki nemir i neki pokret, pa i ako je prošao u opšte, možda je ipak ostavio u nekim srcima jednu želju i jednu čežnju; tako blizu pa ipak nema ovog Jugoslovenstva od kraja 1918. g. — bilo je pa i brzo prošlo, postojalo je pa je nestalo, u stvari danas većina t. z. vođja toga Jugoslovenstva odrekla se samoga Jugoslovenstva, i vratila se posute glave pepelom na stara ognjišta; mi sa tim Jugoslovenstvom takodjer nemamo druge veze nego mehaničke, i osim življenja zajedno i sličnog imena, mi se malo poznajemo; ter c) oprastajući se tako od onoga što je bilo, koliko god to odlučno i energično činimo, mi imamo uvidjavnosti i razumevanja za sve ljudske težnje, pa se na rastanku osvrta obraćamo dostojnom hvalom i poštovanjem prema onima, — i idemo svojim putem dalje.

II. Pretpostavka. 1) Nisi postojali neki Jugosloveni, niste to bili ni vi, a sada jeste. Odgovor na II. pretpostavku: 1) naše Jugoslovenstvo se u toku vremena našeg zajedničkog života desilo i zbililo; 2) mi smo zbilja polako postali Jugoslovenima, prvo postajali, pa sve to jače bili; 3) tako da danas to jesmo i da danas tu jesmo. Uočite dvoje: jedno je razvoj, evolucija, drugo

je realan fakt, i to se oboje odnosi na nas kao na Jugoslovene. U tome leži ključ za razumevanje celoga. Recimo u kratko: Jugoslovenom se postaje i Jugoslovena ima, koji su postali to. To vredi za naše vreme i za generacije naše.

Iz toga evolucijonizma i realizma jugoslovenskog možete odmah da vidite razliku nas, od onih, koji su se 1918. god. jedno jutro probudili kao Jugosloveni. Oni danas nisu Jugosloveni. Mi jesmo. Oni mogu da čas budu, a čas ne budu. Nas je koštalo nevolje, truda i muke i žrtava da jednom postanemo Jugosloveni. I sad više ne možemo natrag. Kod nas je išlo vremenom i razvojem. Kod njih iznenada, na prečac, nesigurno. Kod nas je to uverenje, tamo je to raspoloženje. Ovde kod nas ideja, tamo jedan gust. I tako dalje.

Dakle: na pitanje zašto niste pre bili Jugosloveni a sada jeste? — odgovaramo: postali smo Jugosloveni, i sada jesmo, to je realan fakt

Jugoslovenski realizam jeste ono što je najbitnije u karakteristici našeg Jugoslovenstva, to mu je odlika, to mu je glavni ton i boja, na tome prosto živi. Šta to znači jugoslovenski realizam? a) O odricanju tradicije i prošlosti već sam napred spomenuo, imam samo da dodam to, da od tradicije i prošlosti primamo ono, što je opšte dobro i opšte vredno, mi tradiciju iznosimo na obično osvetljenje, i bez romantike a pomoću logike uzimamo odatle, prebiramo, razvrstavamo, izdajujemo, stvaramo ono, što je realno vredno, što je opšte vredno; ako u glavnom postoje tri plemenske tradicije onda se odabira od sve troje i po količini i po kakvoći ono što je najbolje, najlepše i najjače; koliko je to prirodno vidi se odatle, što je tvrdnja, da su sve kulture samo nacionalne kulture, samo u toliko istinita, što je zbilja samo veliko i jedino čovečanstvo cvetalo s vremena na vreme preko pojedinih etničko geografsko ekonomskih grupa, i što je vrednost nacionalnih kultura bila po onome što je neprolazno i samo opšte, i plemenski su atributi pred velikim delima uvek bili izlišni i nesavremeni. Tako vas molim da u ovoj kratkoći razumete odricanje tradicije kao obeležja našeg jugoslovenskog realizma. A ako se sami upustite u posmatranje prošlosti, naćićete još prostijih i običnijih razloga, zašto tradicija bar danas mora da ostane da čeka, uzmite molim vas samo baš sve frustane i sterilne, te raskidane i razdeljene pojave naših kul-

turnih kretnja i t. d. b) Ali odricanje tradicije nije ono što bih želeo da medju karakteristikama jugoslovenskog realizma zapamtite, i zato mećem važnost na ovo: apstrahujući od tradicije mi jugoslovenski realisti pitamo to, koliko mi danas ovakovi kakovi smo vredimo istinski i realno u pogledu fizičkom, intelektualnom i moralnom, mi hoćemo da znamo kolika je naša snaga danas, prava, prosta, neupućena, iskrena, jer mislimo, da je tu samo snaga ono, čime možemo dalje da činimo rad i da gradimo, kako ta snaga stoji, kolike su rezerve i kadrovi, kako da se održe, kako da se ojačaju, kako da se učvrste i da se još bolje i sjajnije razviju, — eto to je brzo rećeno ono, što vas molim, da medju karakteristikama jugoslovenskog realizma upamtite, razumete i pojmite; c) najposle naš realizam jeste izraz odnošaja ideje i lićnosti, i kada ne bi bili realisti, stalno bi nam pretila opasnost da se sanovratimo na onom zavijutku puta, gde loš nosioc prenosi dobru ideju i baca je u propast; naš je realizam i u toliko izraz odnošaja ideje i lićnosti, što je realna ideja Jugoslovenstva za nas ideja koju ne uzimamo osećanjem, raspoloženjem i srcem u sebe, nego prostom logikom, zdravim i mirnim razumom, mi Jugoslovenstvo ne volimo samo nego ga razumemo potpunom treznoćom naraštaja, koji se nalazi u istorijskom času; za nas Jugoslovenstvo nije dokolica, nešto što se govori i radi kad se drugog i prećeg posla nema; za nas je život i rad naš i Jugoslovenstvo jedno i isto, mi lićno Jugosloveni jesmo, to je u zbivanju i dešavanju našem svršen događaj, koji nam daje razvoj naš; idući u pravcu napred mi smo dotle došli, dotle smo stigli, tu smo se uspeli, i sa te taćke gledišta mi imamo svoj odredjen i jasan pogled na stvari u svetu; eto tako odprilike izgleda naš realizam. —

Što je to Jugoslovenstvo, što je to jugoslovenska ideja? Kao evolucionisti i realisti možemo jedino da se izrazimo ovako:

I.

do Jugoslovenstva se može da dodje putem potpunog, integralnog i mehanićkog izmešanja i ispremeštanja svih postojećih etnićkih elemenata — mislim etnićkih u širokom smislu,

zašto izmešavanje? — zato da se stvori jedna što veća i što sličnija masa,

zašto velika i prilićno homogena masa? — zato da putem odabiranja dodje do pobeđe ono što je najbolje, najjaće i najlepše,

to je način i put kako će Jugoslovenstvo u širini da dodje do ostvarenja,

dakle je ono kao problem pojedinca, dakle pretežno i preimućstveno inteligencije, problem individualan, ličan, problem mogućnosti razvoja i razumnog shvatanja, te normalnog gledanja na svet,

II.

u stvari je jugoslovenska ideja ideja uzvišenog, pročišćenog i boljeg nacionalizma, ona je od naroda više, i ona je na putu prema Slavenslvu i čovečanstvu ovima bliže, ona je dakle pojav večne težnje ljudske, da se sve razume, da se sve oprosti, da sve postane zadovoljno, mirno i sretno, i najposle ona je vekovni san najboljih što smo imali. da i mi jedanputa stupimo u red velikih takmičara za ideale svetske, da skinemo odelo dečacko, da sazremo, da veliki, plemeniti, jaki, dobri i lepi korak-nemo napred medju najboljima i medju prvima na svetu,

III.

obzirom na postojeće plemenske jezgre držim da niti će sve troje neokrnjeno da se sačuva, niti će i jedno od troje da sasvim bude svladano i da propadne, nego će opet po običnom zakonu svemira da sve loše, grubo, nevaljano i prosto, nespособno i zeleno, da odpadne, da se odkine, da se samo upropasti i uquine, a ono što je najbolje, najplemenitije i najjače da će da se održi, i samo tako će da od troje bude jedno a nijedno da ne propadne; ako to danas ide nategnuto, teško i sa šmetnjama, uvereni smo da razlozi nisu duboki, i da se radi više o težnjama individualističkim, partikularističnim, a manje o težnjama separatističkim, što je ipak jedna velika odlika naša, a držim da su i snage samoga Jugoslovenstva u borbi sa protivničkim, bilo ma koje vrsti, još uvek male, ili ako ne male a ono neuredjene, nespremljene, neorganizovane, i tako imamo sve prividne slučajeve jednog svršenog stanja kod nas, ma da su to u stvari samo prelazi, same nijanse, i ko ima snage i sposobnosti da živi i da misli izvan i iznad trenutaka, taj može da od kraja 1918. god. do danas ipak vidi jednu promenu, jednu stalnu promenu u smislu najboljega i najlepšega Jugoslovenstva; — Jugoslovenstvo se zbiva, ono se dešava, ono pokreće, ono radi i živi,

i dok su svi oblici pa makar najsavršeniji bili ipak samo mrtvi kalupi, Jugoslovenstvo je onaj veliki sadržaj i ona bit naše istorijske dužnosti, kojom ćemo da se kvalifikujemo za prave ljude.

Dr. Laza Popović.

Jedan krupan zadatak Sokola.

Svako doba ima i svojih naročitih potreba, na čijem ostvarenju dužni su saradivati svi svijesni članovi društva, ako nijesu riješeni da u borbi za opstankom puste narod svoj slučajnostima sudbine. Za pravilno shvatanje naših socijalnih dužnosti potrebna je na prvome mjestu ispravna ocjena potreba samih. Briga za zdravlje morala bi stajati na vidnome mjestu u nizu dužnosti sadašnjice i budućnosti. Jer uslovi opšteg napretka našeg na nacionalnom, kulturnom, socijalno-ekonomskom i t. d. polju u glavnome zavisni su od stanja zdravlja u narodu našem. Zdravlje je ne samo uslov fizičko-fiziološkog, nego i psihološkog i moralnoga života. Sav čovjekov rad, materijalni i moralni, tijesno je vezan sa stanjem njegova zdravlja. Zdrave rase predstavljaju elemenat zdravih nerava. Što vrijedi za pojedinca, vrijedi i za zajednicu. Veličina svakog naroda zavisna je od sume napora sviju pojedinaca. Jakost svake nacionalne duše uslovljena je stanjem zdravlja odnosnog naroda. Opadanje fizičkoga zdravlja jednoga naroda ubrzava proces slabljenja njegove narodne duše. Sa propadanjem tjelesnoga zdravlja moraju neminovno slabiti i osnovne crte karaktera i inicijativa, dar zapažanja, savladivanje sama sebe, istrajnost u radu, energija, volja i t. d. Zapadanju sviju civilizacija prethodi srozavanje zdravlja odnosnoga plemena.

Kako stoji naš narod u tom pogledu? Poznato je da se tuberkuloza još prije oslobodilačkih ratova u našem narodu naglo širila. Žalosna je ali neosporna činjenica da su njome zaraženi oni krajevi naši, koji se pravo smatraju predstavnicima ne samo etnografske svježosti nego i fizične snage. Srž naroda našega ugrožena je. Što li će tek biti sa fizički slabijim elementima? Nedavno sam čitao jednu statistiku, iz koje proizlazi da je u samome podrinjskome okrugu god. 1920. od sviju smrtnih slučajeva bilo 32% slučajeva tuberkuloze.

Tome dodajte i oslobodilačke ratove sa
sama po narodno zdravlje. Dva milijona mrtvih, dakle više
nego $\frac{1}{6}$ cjelokupne narodne snage. Toliko, s
njenje rase u roku od 7—8 godina jamačno nije zabilježila isto-
rija. Slika postaje još svirepija, ako je upotpunimo sa onim
nizom patnji, stradanja, oboljenja stotina i stotina hiljada na-
rodnih sinova, naročito onih koji su trunuli po neprijateljskim
zarobljeničkim logorima. Danas imamo čitavih krajeva gdje
uslijed toga susrećete svako treće lice grudno bolesno, dok su
oboljenja od tuberkuloze prije toga bila sasvim rijetka. Kolike
li opasnosti zaraze za zdrave ne krije u sebi ta žalosna činje-
nica! I ako nemamo posve pouzdanu statistiku glavnih bolesti,
ipak je istina, da što se tiče tuberkuloze mi stojimo na prvome
mjestu u svijetu. Ta poražavajuća konstatacija mora sve nas
trgnuti iz apatije i učmalosti. Nacionalna nam dužnos nalaže
neodložno da spasavamo našu rasu, jer se tu radi o biti ili
ne biti.

A gdje su ostale naše rak-rane: venerične bolesti, alko-
holizam sa svojim posljedicama, razne epidemije i tako dalje?

Što li protiv svih tih opasnosti preduzimljemo? Ništa,
ama baš ništa. Brigu oko toga ostavljamo Ministarstvu Zdravlja,
koje prema veličini zla ne raspolaže ni sa dovoljno materijal-
nih sredstava ni sa dovoljno stručnih, radnih snaga. Ono
se još uz to mora boriti sa strahovitim nerazumijevanjem i
nehatom našeg društva. Dok drugi, veliki i kulturni narodi,
čiji nivo zdravlja kao i opšti uslovi higijenski, socijalni i eko-
nomski stoje nesrazmjerno nad našim, razvijaju sve to veću
radinost u sanitarnom pravcu — mi stojimo skrštenih ruku.
Kod drugih naroda i vlada i društvo rukovode se osnovnim
razumnim i altruističkim načelom: spasavajmo podmladak, bu-
dućnost rase! Naročito Crveni Krst, ta na veliko organizovana
ustanova istinski kulturnih naroda, sav svoj veliki i svestrani
rad u miru prenosi na polje narodnoga zdravlja. Naša javnost
jedva i zna da i kod nas postoji Crveni Krst! Ali zato drugi
narodi ne miruju. Oni su već ne samo osnovali podmladak
Crvenog Krsta, nego sprovode propagandu, organizaciju rada
i otvaraju velike ustanove u tom pravcu rada. Održavaju se
međunarodni sastanci, konferencije, na kojima naučnici svjet-
skoga glasa i veliki praktičnici (ljekari, pedagozi, higijeničari

i t. d.) iznose rezultate nauke i iskustva kao i rezultate novih metoda primjenjenih u borbi protiv tuberkuloze i drugih bolesti. Na tim svjetskim skupovima mi jedva da smo svaki put i formalno predstavljeni. O kakvom našem doprinosu opštem napretku čovječanstva nema ni govora. A ipak ti internacionalni zborovi ogledalo su napora pojedinih naroda na polju narodnoga zdravlja. Tamo se mi javljamo u pravoj našoj sirotinji i golotinji. Drugi, pa i manji, kulturni narodi imaju čitav jedan niz najraznovrsnijih ustanova — naročito protiv tuberkuloznih. Kod nas to i još mnogo toga živi samo u imagini pojedinih naroda. O razrađenoj svestranoj književnosti za propagandu društvene higijene, koju imaju drugi narodi, kod nas nije potrebno trošiti riječi. Privatna inicijativa i tu je jednaka nuli.

Da svako može sebi predstaviti rezultate preduzetih mjera, navešću jedan primjer. Na drugoj konferenciji Međunarodnog Udruženja protiv tuberkuloze, održanoj jula 1921. god. u Londonu Dr. A. Delij (Pariz) u jednom veoma interesantnome djelu opisao je zaštitu djece protiv tuberkuloze. Između ostaloga tu je raspravljeno i o rezultatu pokušaja činjenih da se djeca tuberkuloznih roditelja prenesu na selo. Pokušaj je došao inicijativom prof. Granšea. Od 2.300 pariske djece (tuberkuloznih roditelja) prenesenih na selo, bilo je svega 7 slučajeva tuberkuloze. Oboljenja je bilo 0.03%, a smrtnih slučajeva 0.01% — dok bi da su djeca ostala kod svojih tuberkuloznih roditelja oboljenja bilo 60%, a smrtnih slučajeva 40%. Tako divni rezultati ispunjaju najboljom nadom. A činjenica da za svako dijete prosječno na godinu trošak ne prelazi 1000 fr. i sa ekonomskog stanovišta zadovoljava i podstiče na otvaranje sličnih ustanova.

Borbu protiv tuberkuloze moramo i mi, po ugledu na kulturne narode, primiti u punom obimu. Ili borba ili postupno izumiranje i konačna smrt našega naroda. Tu nema i ne smije biti obmanjivanja. Prof. Kalmet, vicedirektor Pasterova Zavoda u Parizu, na osnovu cijelog reda zapažanja i statističkih podataka, došao je do zaključka da tuberkuloza manje ili više intenzivno zaražuje sve ljudske rase i da je ona kod čovjeka posljedica civilizacije. To je on isto utvrdio i za životinje. Kod domaćih (pripitomljenih) volova javlja se tuberkuloza, dok je

ona skoro nepoznata kod divljih volova na Madagaskaru ili u argentinskim prašumama.

Kao mlad narod koji se tek penje na ljestvici kulture, mi ne možemo od jednom stići izradene nacije. Za to se hoće, između ostaloga i specijalizacija nauke i ekonomsko blagostanje i koncentracija kapitala. Nego time nije rečeno da ne možemo i mi ozbiljno misliti na sistematski, intenzivni rad na polju narodnoga zdravlja. Mi na prvome mjestu nemamo ono što se zove narodna svijest u pitanju higijene. Propaganda štampom, predavanjima, kursevima, izdavanjem brošira, knjiga, i t. d. Živa, aktivna, smišljena propaganda ne samo po gradovima, nego poglavito po selima. Selo podliježe sve više tuberkulozi, a kakav je njegov kulturni nivo života? Uzmimo prosječni tip seoske kuće. Ona je sama po sebi najveći rasadnik svih klica tuberkuloze. Posmatrajte tu kuću sa stanovišta prostora, osvjetljenja, vazduha, sunca, čistoće — pa da nas ne užasne perspektiva budućnosti. Kad ni naši gradovi nemaju razumijevanja za higijenske uslove stana i života, otkud da ih ih ima selo?

Pa otkud da dođe inicijativa za jedan veliki pokret širih razmjera? Zar od ovakvog našeg društva? Iz inteligencije ili omladine? One su i suviše — da li pravom ili ne drugo je pitanje, — zauzete mnogim drugim poslovima. Pojedine njine članove moći će se i morati uvlačiti u takav rad, ali kao cjeline one ne će uzeti na sebe taj zadatak. *Po mome mišljenju Soko je pozvan a i u stanju je, da se primi teškog zaista ali i plemenitog i nada sve korisnog opšte narodnog i čovječanskog posla. Soko je već okupio veliki broj članova, naročito podmlatka. Soko će ubrzo, nadajmo se, razviti svoja krila ne samo ekspanzivno, nego i intenzivno na sve krajeve ujedinjene otadžbine, i to ne samo na gradove, nego i na sela. Eto za njega prostrano polje rada u stvari higijene, zdravstvene propagande, a vremenom i zavođenju velikih ustanova u borbi protiv glavnih socijalnih bolesti, koje prijete razvitku, pa i samome opstanku narodnome.*

Nije ovo mjesto da se u pojedinostima izradi program rada. Za to su pozvaniji mjerodavniji no što sam ja. Moja je jedina namjera na ovome mjestu da podstaknem braću Sokole na razmišljanje o jednom od najtežih problema kojima se nosi

cijelo čovječanstvo, a koje bi pitanje moralo zabrinuti naročito nas Srbe, Hrvate i Slovence. Ipak ću pri kraju biti slobodan da ukažem na glavne pravce, kojima bi se — po mome shvatanju — imao kretati početni Sokolov rad u tome pogledu. *Savez (prosvjetno-kulturni odsjek) imao bi uzeti stvar u svoje ruke.* Mogle bi se u taj posao uvlačiti i podesne stručne snage i van sokolskih redova. Savez bi onda stupio u vezu sa Min. Zdravlja s jedne, a Crvenim Krstom naročito sa njegovim Podmlatkom kod nas kao i sa Ligmom društava Crvenoga Krsta s druge strane. Osim toga ili to isto odjeljenje Saveza ili ad hoc obrazovana sekcija valjala bi da uzme pitanje propagande živom i pisanom riječi u svoje ruke. Jednovremeno bi se ta pitanja morala pretresati i u Sok. Glasniku. *U prvom početku rad će taj biti skroman, ali će on bez sumnje imati velikog uspjeha.* Vremenom, kad krila porastu, sakupljanjem potrebnih novčanih sredstava, a i naročitim kreditima od strane Min. Zdravlja, moglo bi se pristupiti radovima većeg stila.

Završavam: Soko ako hoće može da izvrši jedan veliki plodonosan nacionalni posao, koji — inače — čini mi se nije voljna da na sebe primi nikakva druga ustanova u našem društvu. A držim da većih usluga naš Soko narodu svome učiniti ne može. Sa tom vjerom zdravo braćo Sokoli!

Milan Buj.

Tiršov sistem u srednjim školama.

Razvijamo se i idemo naprijed. Sokolska ideja zašla je posve u naše srednje i njima slične škole raspisom min. prosvjete SN Br. 5885/21. g. Izdano je uputstvo, kako se ima primjenjivati sokolski — Tiršov — sistem u srednjim školama. U uvodu se upućuje, kako ima da se uredi ljetnja vježbališta (igrališta). Nekim školama biti će lako a nekim teško udesiti ljetno vježbalište. Svaki nastavnik tjelovježbe ako ima na raspolaganje najnužnija sredstva može za par dana sa svojim učenicima udesiti prikladno igralište. To će biti lakše ako je samo zemljište u blizini škole. Vježbališta, koja su daleko od škola vrlo su nepraktična za redovitu obuku, osobito ako je tjelovježba na rasporedu prije podne. — Kada uređujemo ljetno

vježbalište, kako ću ga dalje nazivati, moramo paziti da zemlje spravimo i da nije močvarasto. Dobro je ako ga zasadimo naokolo stablima i moramo paziti, da iskopamo oko odvodni kanal, koji će nam vrlo dobro poslužiti za vrijeme kiše. Vrlo je dobro, ako sagradimo jednu daščaru, uredimo zahode i bunar. Detaljno o uređenju otvorenih i zatvorenih vježbališta progovoriti ću u naročitoj knjizi, koju ću skoro urediti za štampu.

*

Sokolski sistem podijeljen je tačno od lakšega k težemu. Stručnjak će raspis lako shvatiti i bude li se redovno držao rasporeda imati će i uspjeha. Na žalost kod nas se događaju u podučavanju gimnastike velike pogreške. Na mnogim zavodima podučavaju tjelovježbu gimnastičari nestručnjaci i nepedagozi. S djecom vježbaju svašta, samo ne ono, što bi odgovaralo fizičkom razvitku djeteta. Ovakovom zlu mora se stati na kraj osnivanjem visoke škole za tjelovježbu, u kojoj će se pedagoškim načinom odgajati u sokolskom duhu nastavnici za tjelovježbu.

*

Uputi vježbanja za četiri niža razreda treba svaki nastavnik da posveti najveću pažnju, jer ona je temelj za fizički razvitak djece od 10—14. godine. Ako se u ovim razredima ne pretjerava s vježbanjem, već se uzimlju oni elementi i sastavi, koji najbolje odgovaraju tjelesnom razvitku djece, moći ćemo iz njih dobiti tjelesno jake i okretno vježbače. Svako pretjerivanje vježbanja u ovim godinama osvećuje nam se strašno u starijim godinama. Od prenapornog vježbanja mnogi srce pokvare; pri kakvoj vratolomnoj vježbi može dijete da padne, prelomi i koju kost; uvlači se i nedisciplina, koja je pri vježbanju najpotrebitija, i na zadnju djeci omrzne vježbanje. Dakle, svaki se nastavnik mora držati tačnog rasporeda ako želi postignuti pravi uspjeh.

*

Za više razrede vrši se također tjelovježba po Tiršovom sistemu. Ovde se isto mora držati od lakšega k težemu, a ne odmah najteže, kako to najviše vole naši srednjoškolci. — Da se sav ovaj sistem sprovede treba imati samo spremne stručnjake da se može metodički obraditi gr

mjeniti na učenikovo tijelo. Opet napominjem, dok ne otvorimo visoku školu sa fakultetskim značenjem ne možemo imati pravi uspjeh. U takovoj školi morali bi biti opet samo takovi nastavnici, koji su pohađali koju višu gimnastičku školu i koji rade na sokolskom polju bilo fizički bilo prosvjetno, glavno je da su oduševljeni za sokolsku ideju. Kakovi budu nastavnici, takovi će biti i đaci.

Za primanje u visoku školu za gimnastiku treba svakom slušatelju staviti u dužnost da ima srednjoškolsku ili učiteljsku maturu i da je najmanje prije toga bio izvršni član kojeg sokolskog društva i da je samostalan vježbač. Što znači biti nesamostalan vježbač a pohađati visoku školu za tjelo vježbu vidio sam u Pragu kod onih koji prije toga nijesu bili Sokoli. Svi slušatelji, koji prije toga nijesu bili dobri sokolski vježbači, nijesu mogli izvesti niti jednu vježbu na spravama po diktatu profesora gimnastike. Ovakovi su se morali upisati u Sokol, te osim šest sati nedjeljnog vježbanja u školi, vježbali su još po tri sata u Sokolu, što je bilo za njih, nerutinirane vježbače, previše. Mnogi se zbog toga morao ispisati iz škole.

U našoj državi imamo dvije komisije za ispitivanje srednjoškolskih kandidata tjelovježbe. Te komisije nijesu dovoljne, mora se i visoka škola otvoriti. Dobro je, što se pred polažu ispiti, ali za kandidate nemaju metodičkog značenja. One im koriste samo da dobiju ospošobljenje za nastavnike tjelovježbe.

U nizu otvaranja srednjih škola, koje je teško izdržavati, mora se pristupiti otvaranju visoke škole za tjelovježbu, koju je mnogo lakše izdržavati. Ona treba da je spojena sa filozofskim fakultetom kojeg univerziteta, u onom mjestu, gdje je klinika. Troškovi ne bi bili veliki, jer ova škola ne treba naročitu zgradu. Predavanja se drže u dvoranama filozofskog i medicinskog fakulteta. Ni za nastavnike nije teško. Potrebni stručnjaci mogu biti i na srednjim zavodima a slobodne časove — poslije podne — upotrebe za spomenutu školu. Tu su potrebni stručnjaci za povijest gimnastike i ideologiju Sokolstva; za uređivanje zatvorenih i otvorenih vježbališta; za teoretsku i praktičnu gimnastiku i igre, te športove; za anatomiju i fiziologiju čovjeka, higijenu i prvu pomoć. Onu poslednju grupu treba da predaju profesori medicine. — Držim, da bi

bilo moguće naći kod nas spomenute stručnjake, e da se škola može otvoriti, jer jedino onda će se moći odgajati naša omladina fizički i duševno u sokolskom Tiršovom sistemu.

Prof. Ante Tadić.

Дани идеје и рада Југословенског Соколства.

II.

Међународно натечање.

I. југословенски свесоколски слет био је увеличан и VII. међународним теловежбеним натечањем. Натечање је извршено на основу закључка 11-те седнице међународно-теловежбенога Савеза у Бриселу дана 17. априла 1921. С тим, што је међународно натечање било спојено са великим данима Југословенскога и Славенскога Соколства, дата је прилика пре свега нама Југословенима соколима, да свој рад спојимо, здружимо са радом међународнога теловежбенога Савеза а друго дана је прилика иноземним теловежбеним организацијама, да виде и да се увере о техничкој спреми, организацији и увјежбаности Југословенскога Соколства са становишта чисто теловежбенога, и с нашег општег националног становишта Југословенства да се увере, да је идеја Југословенскога Соколства с идејне стране реална чињеница, којој служи и телесна култура нашега народа. Покрај свега тога они су се могли увјерити, да идеја Југословенскога Соколства у друштву осталих славенских и светских организација сачињава идеју и технику створену на основу народне културе, народних потреба и прилика. Према тој култури, они требају да заузму и одређено место у светским теловежбеним друштвима и у међународном теловежбеном Савезу. Те идеје водиле су нас соколе у часу, кад су наши соколи — борци стајали у борби са осталим борцима међународне утакмице. Дати и у теловежби место застави и идеји наше државе — то је идеја, која је водила Југословенско Соколство у идеју међународнога натечања. Са општега славенскога становишта,

ми можемо бити поносни на чињеници: да је систем шелеснога образовања на соколској основи однео победу у борби међународних система. С тим је победила и идеја Соколства. И за нас Славене стоји једна непобитна чињеница а то је: Соколски сустав носи победу, а ко ће бити носилац те победе зависи од чињенице, ко ће више, јаче и свестраније да примени на свој рад од Славена речи отца Соколства Др. Тирша, који каже: „Постигнеш ли у животу нешто — мисли, да ли то што си постигао не би могло бити још лепше, боље и јаче.“ Данас победу те реченице носе Чехословаци. Ми се томе радујемо, верујући да у утакмици нас Југословена и браће Чехословака не лежи друго већ победа идеје Славенства и Соколства и идеји Човечанства и Међународнога Теловежбенога Савеза.

*

У четвртак у вече била је седница судаца за међународно натецање. Судачком збору председавао је брат Др. Јиндра Ваничек. Натецање имало се извршити у два дана: петак и суботу и то: петак на справама, а суботу у простој теловежби. Судци за поједине справе били су ови: Mik. Kummer (Луксенбург) и Јосип Чобал (Ј. С. С.) за руче; Ј. Смертник (Ј. С. С.) и Gailler (Белгија) за пречу; Бог. Хавел (Ч. О. С.) и Т. Henniges (Луксенбург) за коња; J. Villmetт (Белгија) и В. Милер (Ч. О. С.) за карике.

Ред натецања одељења био је овај: Чехословаци, Луксенбуржани, Југословени, Белгијанци и Французи. Одељења сачињавали су ови борци: Чехословаци: 1. Пехачек Франтишек, 2. Др. Клиnger Мирослав, 3. Јиндрих Станислав, 4. Ванечек Франтишек, 5. Мали Јозеф, 6. Карасек Мирослав. Њих је водио стари соколски међународни борац брат Чада.

Луксенбуржани: 1. Francois Emile, 2. Haas Ludvik, 3. Horn Jan, 4. Knepper Jozef, 5. Levy Robert, 6. Rösser Mikulaš. Водио их Jan Petar Thomas.

Југословени: 1. Симончић Станислав, 2. Дерганц Станко, 3. Видмар Стане, 4. Хластан Славко, 5. Шуми Петар, 6. Штукељ Лев. Води их начелник Југосл. Сокол. Савеза брат Др. Мурник.

Белгијанци: 1. De Vinter Ludvig, 2. Gibens Jan, 3. Gyseling Gustav, 4. Van Langendonh Leon, 5. Verboven František, 6. Verboven Jan. Води их Karlo Lanine.

Французи, који су наступили у петак послје подне имали су ово одељење: 1. Gounot Jan, 2. Moser Jakub, 3. Morin Robert, 4. Torrès Marios, 5. Parnetier Alexander, 6. Marty Ludvik. Води их August Bouchon.

Натјецање започело је са простим вежбама љубљанскога слета у којима носе победу Југословени, а за њима Чехословаци.

Иноземна одељења, која немају соколски сустав, не показују у простим вјжбама увјџбаности, те се опажа, да овај део теловежбе не сачињава код њих нарочити део сустава, нити му се даје велика пажња. Одељење чешко-словачко добива 176·25 бода а југословенско 176·75 бода.

Долази руча (разбој). Пажња стручњака и народа концентрисала се око Југословена и Чехословака. Наступају Чехословаци. Извађање им је тачно, сигурно и без потешкоће. Види се дуго вјџбање али види се да је њихово вежбање резултат суставнога рада на справама. Наши вежбају такођер одлучно и лако. Нарочиту пажњу побуђује брат Лев Штукељ. За време вежбања опажа се да су наши скоро исти као и Чехословаци и да ће на ручама да однесу такођер већи број бодова. Вежбање се на ручама завршава: Југословени 114 бода, а Чехословаци 109·25.

Прелази се на пречу (вратило). До сада носе победу Југословени са пет бодова. Остали заостају много. Пажња је свију концентрисана на пречу (вратило). Чехословаци су управо вештаци и ненакрљиви у пречи (вратилу). Наши су сви млади и ни један до сада не беше на међународној утакмици, осим нашега Видмара. Чехословаци вежбају управо невероватно слободно, лагано и одлучно. Изгледа, да је преча дио њих самих. Југословени осокљени победом у простим и ручама такођер се надају. Но нашим догађа се мала неприлика, која ће их у бодовима изједначити са Чехословацима. Брат Симончич у два пута, иначе слободан и одличан вежбач, доживљује неуспех. Резултат је био 114·25 бода код Чехословака а код наших 110 бодова. Борба за првенство се тек развија. Долази

коњ. Наши наступају одлично и сигурно. Види се по свему да хоће да имају поновно победу на својој страни. Чехословаци исто. Резултат је Југословена 111·25 а Чехословака 112·50. Чехословаци за $\frac{1}{2}$ бода су напред, добивши на пречи (вратилу) и коњу победу, и ако смо сви држали да ће Југословени на коњу добити више бодова. Били смо сви свесни, да ће Чехословаци на карикама бити ненадмашиви. Но и наши показују невероватну одлучност и самопрегорење. Но све ово није помогло, — Чехословаци су на карикама недостиживи, а крај тога увјежбани одлично и систематски. Југословени добивају 110·75 бодова а Чехословаци 117·50.

Послије подне наступају Французи под водством проф. Vouchona. Доласком Француза води се борба између њих и Белгијанаца о треће место.

Натецање на справама било је довршено. До натецања прости теловежбе иду одељења са овим резултатом: Чехословаци 631·25, Југословени 624·50, Луксенбуржани 480—, Белгијанци 554·75, Французи 545·75 бода

У суботу у 9 сати почима натецање у простој вежби. Долазак одељења за натецање био је бурно поздрављен од Соколства и народа. Борце прати хиљаде народа и Соколства и нестрпљиво очекује победу или Југословена или Чехословака. За судце су придоделиени и то: скок високи Kummer (Луксенбург), Чобал (Ј. С. С.), Хавел (Ч. О. С.); бацање кугле Henniges (Луксенбург) и Gailler (Белгија) за натецање у трци била су придоделиена два судца за свакога да би била узајамна контрола мерења. На старту био је брат Др. Ваничек, редатељ брат Кукец (Ј. С. С.) а време су мерили Willmetт (Белгија), Kummer (Луксенбург), Милер и Хавел (Ч. О. С.); за пливање брат Др. Ваничек, редатељ брат Беранек (Ч. О. С.); време су мерили за свакога натецатеља два судца а заједно су пливала по три натецатеља. Судци: Willmetт, Милер, Хавел, Смртник, Gailler и Чобал. Скок високи. Наши скачу одлично и добро промишљено. Чехословаци се такођер не даду. И они скачу лепо и добро. Но по свему се види да скок високи дат ће победу. Брату Чехословаку Јиндришу догађа се неприлика. Наши добивају 32 а Чехословаци 27 бода. Дакле разлика у свима

бодовима јесте 1·75 у корист Чехословака. Долази бацање кугле. Баца се кугла тешка 7·250 кг. Овде морамо да нешто пожалимо. Бацање камена с рамена јесте наша традиционална народна теловежба. И у томе, у чему смо морали бити најбољи, доживљујемо неуспех, јер Чехословаци добивају 31·25 бода, а Југословени 29 бодова. Бацање кугле, морало је донети толико бодова да би смо били пред Чехословацима. Но догодило се противно, да смо били за браћом Чехословацима са три бода слабији.

У кугли нам је сметала доста велика разлика у бацању код наших појединаца. Док код Чехословака превладава више увјежбаност целине одељења. Уопште, проста теловежба показала је више снаге и увјежбаности појединаца, него систематскога рада прости вежбе у целини. Но то нам може да буде поука за даљњи рад. У трци на 100 метара носе Чехословаци управо невероватну разлику. Бољи од нас јесу Белгијанци који имаду 24, Југословени 20 а Чехословаци 31 бод. С тиме Чехословаци одмичу од нас за преко 10 бодова и ако смо се сви надали да ће просто натецање донети нама победу. Види се, да је овај веома важни део теловежбе, а који је укорјењен у самом нашем народу и кога је оцењала народна песма, веома слабо или дапаче никако негован.

Долази задње натецање у пливању, и којим ће се довршити натецање и победа. Наши у пливању су одлични, а нарочито брат Дерганц, који у опште у читавом одељењу уз брата Стана и Штукеља чини утисак најбољег и најсуставнијег вежбача. И Чехословаци пливају одлично, но наши, као да плускају валови нашега мора грабе воду као веслима и досижу 58·50, а Чехословаци 52·50 бода.

С тиме је довршено међународно натецање, које донаша победу овим редом: I. Чехословаци 773 бода, II. Југословени 764 бода, III. Французи 636 бода, IV. Белгијанци 627·25 бода, V. Луксенбуржани 559·75.

*

Браћо! Будите поносни, као што смо поносни и ми и сва остала Вања браћа, јер сте Ви име наше нације, државе и заставе високо забили на међународно тло. Ви сте уз браћу Чехословаке потврдили, да идеја Сокол-

ства, ма у коме се правцу кретала, она као идеја Славенства носила је, носи и носиће победу. Ви сте били борци у име свију нас и Ваша имена и Ваш рад треба да остане трајан не само на папиру, у писаној хисторији или на слици у дворани, већ Ви имате да останете трајни у душама целог Југословенскога Сокољства, — јер победа Ваша победа је нашега дугога и неуморнога рада за корист цјелине наше а без „користи и славе“. Здраво!

Душан М. Богуновић.

SOKOLSTVO

JUGOSLOVENSKI SOKOLSKI SAVEZ

Izključitev. Sokolsko društvo I. u Zagrebu je izključilo iz društva Miloša Zdjelara. Izključitev sta potrdila župno in savezno staršinstvo.

Sokolsko društvo v Litiji je izključilo iz društva visoškolca Ivana Izlakarja radi nesokolskega ponašanja, to izključitev je potrdila župa in starešinstvo Saveza.

Starešinstvo Jugoslov. Sokolskega Saveza je odobrilo izključitev člana Stjepana Himmelsbaha iz sokolskega društva I. v Zagrebu, ker se je priznal za Nemca in ostentativno obsedel pri sviranju narodne himne.

SOKOLSKA ŽUPA RIJEKA

Zlet Sokolske Župe Rijeka—Kraljevica na Krku (otok Krk).

Ta naša Sokolska Župa ob skrajni in nesrečni mejni črti si je stavila letos za sveto nalogo svojo, da poleti na Krk, ki je bil nedavno tega še pod nasilnim italijanskim gospodstvom. Na Krk, kamenit in peščen, kamor bijejo ob skale razjarjeno valovi tužnega morja, tja je poletela naša primorska župa.

Sobota 15. julija. Lepo, solčno popoldne. Morje je mirno. Po trikratnem vrisku močne sirene je odplula ladija iz Bakra, polna potnikov, med katerimi je bilo največ Sokolov — tekmovalcev. Kmalu postane v Kraljevici, lepem, prijaznem mestecu, ki se vzpenja visoko gori v breg. Kraljevica je živahno in veselo letovišče; tu je tudi naša največja ladjedelnica. V Kraljevici vzame Sokole bojna ladja II. razreda „Lada“ na svoj krov in odpluje proti Martinščici. Tu vstopi zopet mnogo tekmovalcev in nad 100 mož 4. p. puka, ki so imeli kuhinjo in slamnjače s seboj. Gostoljubni g. poručnik B. Kovaček razkazuje skalovito okoličje, razlaga to in ono in nudi vse kar more. — „Lada“ plove...

Solnce je zatonilo in legel je mrak. V daljavi, kjer se koplje v morju nebo, utripajo male lučice tako mirno, tako božanstveno in pri-

tajeno, kakor bi se pripravljale na največjo svečanost. Hkrati se začujejo zvoki godbe in burni pozdravi. Bil je — Krk. Po prisrčnem sprejemu in kratkem obhodu odkorakajo telovadci in vojska k počitku.

16. julij. Krasno jutro. Nebo modro in brezoblačno. Morje mirno, kakor bi sanjalo.

Na telovadišču... Kratka in zvočna povelja so vsekala v zrak in točno ob šestih se je pričela župna tekma članov. Tekmovala je v srednjem oddelku ena vrsta iz Sušaka in 2 posameznika iz Bakra, v nižjem oddelku 6 vrst in sicer iz Sušaka dve, po ena iz Kraljevice, Drage, Kastva in ena sestavljena iz Bakra in Aleksandrova; poleg teh še 6 posameznikov. Skupaj je toraj tekmovalo 50 bratov. Tekma je trajala do 11 in $\frac{1}{4}$ dopoldne.

Uspeh tekme je bil zadosten, četudi je bilo upati na boljšega. Vaje na orodju so šle, med tem ko je bila prosta tekma nekoliko slabša. Najslabše so bile proste vaje. O tem par besedij. Udomačilo se je pri nas mnenje, da se zahteva za večje nastope predvsem skladnost, ne da bi se pri tem tudi oziralo na pravilne gibe, drže in prehode. S tem mnenjem so prišli bratje tudi k — tekmi. Ali povedati moram, da je opis vaj (in slike) tako natančen, da je izključen vsak dvom, če poznaš le malo teorije. Zato je treba, da bi se naučili vse vaje popolnoma natančno, eksaktno in pravilno. Proste vaje so navadno točka, kjer nastopi vse, kjer nastopi masa, število. Dobro. Kdo izmed bratov naj pokvari lep nastop in uspeh, katerega hočejo doseči ostali nastopišči telovadci z vsemi svojimi močmi in silami, s tem, da vaj ne zna pravilno in da se vedno moti? — Pri tekmi pa se sodi posameznika po natančnosti. A natančnosti ni bilo. Če je predpisana čepna opora, treba je napraviti čepno oporo, pa nikakor ne samo počep, a opore ne. Če je predpisan izpad, bo vsak napravil to borilno stoji tako, kakor je običaj in sicer: stal bo s stojno nogo napeto, z izpadno pa skrčeno v gotovi razdalji tako, da ste obe stopali močno oprti na tla. Izpade pa je bilo videti narobe: stojna noga sploh ni bila napeta in je bila samo s prsti oprta na tla. To pa ni več izpad, pač pa počep zanožno, ali odnožno (preje: umik). Pri „dlan lahko vzklopljeno“ bo vendar vsak vzklopil dlan roke tako, da bodo n. pr.: pri položaju „predročiti gor hrbet gor“ hrbet in prsti roke priviti v smeri proti hrbtu, toraj navzgor in ne drugače. Če je predpisan polobrat, ga napraviš; četrt obrata pa se ti ne zdi izvesti. Kako to? Radi površnosti, radi nenatančnosti. Flegma te tukaj ne opravičuje. In tudi drugo ne.

Izid tekme je bil sledeči Srednji oddelk: Posamezniki: I. Videc Sušak 65%, II. Kandare Bakar 62,5%, III. Valjašič Sušak 65%. Nižji oddelk: Vrste: I. Sestajena Bakar—Aleksandrovo 54,5%, II. Draga 52,2%, III. Sušak 52%. Posamezniki: I. Fučić Aleksandrovo 82,5%, II. Bašo Novo Bakar 78,7%, III. Smokvina Sušak 77,5%.

Popoldne od dveh do treh so prispeli brodovi iz Sušaka, Bakra, Cirkvenice, Kraljevice in Baške, polni naroda in Sokolstva. Pod starodavno kulo grofov Zrinjsko-Frankopanskih se je zbiralo v dolgih vrstah Sokolstvo. Tu so ga pozdravili: starosta Sokol. društva na Krku, sta-

rosta župe in zastopnik iz Zagreba. Na to se je razvila veličastna in impozantna povorka po mestu. Bilo je nad 300 članov in nad 130 članic v kroju, več sto naraščaja in nad 100 vojaštva. V sprevedu so praznično plapolali barjaki iz Zagreba, Bjelovara, Novega mesta, črno zastrt iz Postojne, ki ga hrani Sisak, in iz Sušaka; poleg tega pa še mnogo drugih zastav. Korakale so dalje v povorki glazbe iz Zagreba I., Bakra, Krka, fanfara iz Sušaka in tamburaški zbor naraščaja iz Aleksandrova. V sprevedu so korakali odposlanci raznih društev in žup in savezno zastopstvo. Ozke in kamenite krške ulice so bile gosto preprežene z zastavicami sem in tja. Izgledalo je, kakor da bi se razgrnilo nebo pestro pobarvano v narodnih barvah nad sokolsko armado in jo hotelo čuvati in pozdravljati. Iz vseh hiš in oken pa so letele cvetke in mali lističi in se vsipali na povorko, ki je bila v enomer in nepretrgoma povsodi najprisrčnejše pozdravljana. Med živahnim korakanjem in petjem pa so donele in grmele glazbe kakor bi se podirale hiše in stolpi.

Telovadišče, ki je bilo prirejeno kraj morja, je bilo lepo in okusno okrašeno. Takoj po končani povorki so se vršile izkušnje, med tem pa se je zbiralo občinstvo.

Pó peti uri se je pričela javna telovadba, brez pavze, takoj po izkušnjah. Organizatorična napaka je bila, da niso prišli brodovi dopoldne, vsaj do devetih. Vršila bi se takoj povorka in glavna izkušnja; popoldne pa javna telovadba. Tekma članov bi izkušnje prav nič ne ovirala. 1) Prvi so nastopili burno pozdravljeni člani, ki so izvajali na godbo vaje s kopji, 27 po številu. To je bila menda župna točka, določena za vsesokolski zlet. Izvajali so tri sicer lepo sestavljene vaje, ki pa očevidno niso šle. Izgledalo je, da nekateri vaj niti ne znajo. Bila bi to morda najlepša točka, da ni manjkalo preciznosti (glej tekmo!), ki je baje stara hiba naših Primorcev. 2) K drugi točki nastopi 75 dečkov. Izvajali so vse štiri vaje s palicami. Druga vaja je bila izvedena najlepše, prva in tretja nekoliko slabše, četrta zadostno. Dečki so v splošnem nastopili lepo, vse hvale vredno. — Gotovo bi bili še lepše, da ni godba igrala prebrzo. Želi so obilo hvale in priznanja. 3) Dostojanstveno a nekam boječe, so prikorakale deklice k štirim vajam s ploščami. 69 jih je bilo. Prva vaja je bila najboljša, naravnost krasna, ostale pa postopoma slabejše. — Godba prebrza! — Treba je za vsako delo in vsako izvajanje gotovega časa. Tu pa je šlo tako, da so bile deklice primorane celo izpuščati posamezne prehode. — Prednjaki, naučite poleg vam poverjenih oddelkov tudi godbo na — primeren takt. Odelo je bilo dobro in jednotno. Da bi le ne bilo onih nesrečnih dalmatink, ki ne pristojajo! Odločiti se bomo morali za kaj drugega, najboljše za navadne rdeče pentlje. 4) Seljački Sokol iz Plaškega. 17 članov s puškami. Izvajali so tri vaje na štetje. Vaje so bile brez prave vrednosti in so za silo šle! Pa zakaj bi za silo ne šle?! Sokolskega ni bilo prav nič pri tej točki. Nastop kakor odstop brez koraka, poleg tega pa nobenega kritja in ravnanja. Prednjak, ki jih uči, naj to popravi, ker bi v drugo tako ne smeli nastopiti. Preprosf seljak a priori tega ne more znati. Prednjak, povej mu in nauči ga to! 5) K peti točki prikoraka 51

ženskega naraščaja. Nastop ni ugajal. Strjeni peterored, šestero- in več-red ne sme preiti med pohodom kakor čreda v razstop. Prva in tretja je šla dobro, druga skoraj nezadostno. Četrta se ni izvajala. Kakor prej, je tudi tukaj godba precej zakrivila vsled nepremišljenega hitenja. Zdi se, da sploh ni igrala prave kompozicije. — Z belimi nogavicami — če so predpisane črne — ne sme nobena nastopiti. Čudno je tudi nastopiti s čevlji z visokimi petami. Noga se krivi pri vsakem koraku in obratu kakor bi se hotela prelomiti. Odtod predpis — nizki telovadni čevlji. 6) Člani: orodje. Škoda, da so prikorakali v redu. Dolga, predolga vrsta. Članom pristoja kratek, odsekan nastop! Nastopilo je 11 vrst; dve na drogu in ena na bradlji so žele obilo pohvaie. Pri javnih nastopih naj se nikdar ne dela dolgih vaj, posebno pa ne takih, ki utrudijo telovadca tako, da pade naposled onemogel in izmučen z orodja. Poizkušati se dalje ne sme na nastopih po dvakrat, da še trikrat kak nesiguren naupor ali stoji. Pa to je bilo samo par slučajev, ki bodo drugič odpadli. Vaje so bile za nižji in srednji oddelek, mestoma celo za višji. Izvedba je bila v splošnem dobra, razveseljiva; to smo vedeli že pri tekmi, da bo orodna telovadba članov mogoče najlepša točka. Da ni bilo na koncu še tega dolgega obhoda, bi bila ta točka zelo efektivna. 7) 12 članov iz Zagreba I. burno pozdravljenih prikoraka na telovadišče. Godba zaigra — „Vrbniče nad morem...“ Zahotelo se nam je zapeti in pomagati godbi tudi z besedami. A marljivi Zagrebčani so to pokazali z lepo umerjenimi in oglaženimi gibi. Sestava je tako lepa, da smo jo pogrešali na ljubljanskem zletu. Sestava kakor godba, tako občutek in pomen pesmi, vsako zase pomeñi veliko; in koliko pomeni vse to skupaj?! Niti popisati, niti pokazati se tega ne da. Treba je videti 12 Zagrebčanov, treba je videti njih gibe, treba je slišati dobro melodijo, treba je znati pomen besedij! „Vrbniče nad morem“ je za Primorca to, kar za Ličanina „Junak sam iz Like“ ali Gorenjca „Triglav moj dom“. Aplavdiranje je bilo brez konca, saj so segli prijetni občutki narodu prav do srca. 8) Strumno, rezko, umerjeno in krepko prikoraka vojska. 101 mož v polni opremi. Burni pozdravi! Klici in ploskanje! — Vojska koraka ni dvigne se oblak prahu, da bi kmalu izginila v njem. Odbit in krepak je bil korak in kratek razstop. — „K no—zi!“ odsekano kakor en sam, a ob enem kakor bi jih bilo na tisoče. Tako smo videli le še na vsesokolskem zletu. Vaje s puškami so izvajali ti naši navdušeni sinovi brez godbe in brez štetja precizno, enakomerno kakor ura. Po vsaki vaji navdušeno pozdravljanje in burno ploskanje, ki je na koncu komaj poleglo. — Vojaki so od 4. peš. puka, ki je nastanjen v Martinščici. Vaje so naučili bratje Sokoli iz Sušaka in oficirji. Nastopili so pod vodstvom brata načelnika Borasa in brata potporučnika Vlast. Bankovića. — Vojska zasluži najlepše priznanje. 9) Zagreb II. Člani prikorakajo. 8 jih je. Na godbo izvajajo posebne proste in skupinske vaje. Skladba je lepa in bi tudi dobro šla, če bi godba zopet ne igrala prehitro; ni jih bila vajena. Zdelo se je, da so končali v sredi in odkorakali. Zakrivili so to sami, ker niso preje poizkusili. Pomnijo naj, da je zelo riskanten nastop brez izkušnje, posebno na godbo,

ki je niso vajeni. 10) Članice: proste vaje. 39 jih je. V razstopu so obstale z ožjim koncem proti daljši, s širjim proti krajši strani telovadišča; toraj narobe. Prva vaja gre zadostno, druga nekoliko slabejše, tretja kot najtežja še slabše. Kritje zelo pomanjkljivo. Kaj je bilo sestram, da niso izvajale boljše? Pri četrti vaji so hipno zaostale, izgubile takt in končati so morale še pred svršetkom. — Vzroki te — telovadci pravimo — „smole“: I. vaje so bile slabo navežbane. Dokaz: če bi vaje bile resnično dovolj navežbane, bi morale iti. Čas za vadbo teh vaj je bil nad eno leto; od Osijeka sem. V enem letu, pa ne kapirati petih vaj? Ali je to razumljivo? Da razumljivo je! Če je časa za vadbo preveč, se dela malomarno in — premalo. Mislim, da so telovadke sprva — to je lani — govorile: „Saj se jih bomo še lahko naučile!“ Pozneje pa: „Saj jih že znamo; učimo se jih že več kot eno leto!“ In v prepričanju, da se vse dobro zna, pride nastop, ki je — polom. Starejši telovadci, pravijo celo: „čim daljši čas, tem slabše!“ Pa imajo večkrat prav. Kdo pa je temu vzrok? Telovadke same. Zakaj? Za vsako delo in uspeh je treba volje ni sile; pa tudi za najmanjši nastop! — Sestre, ali ste storile tako? — II. Vzrok. Godba je svirala prehitro. To sem povdarjal že pred nastopom — pri izkušnjah. Dejal se mi je, da je navada taka in razpoloženje, kratko — primorski značaj! — Lepo! Če pa je godba prehitra, da ne gre, ne pomaga niti razpoloženje niti veseli, vznemirljivi in hitri — primorski značaj! 11) Zagreb I. prikoraka v drugo. Devet članov izvaja na godbo posebne proste in skupinske vaje. — Skladba in izvedba dobra. 12) Članske proste vaje. Prikoraka 88 članov in 64 vojakov, skupaj 152. Nastop je bil rajalen, a zelo dolg. Vaje so bile izvajane skladno; o preciznosti se seveda ne more govoriti. Mestoma so izvajali vojaki celo bolje kakor Sokoli sami, čeprav so nastopili prvič javno in prvič na godbo. Vojaki so nastopili z neopisnim veseljem in z dobro voljo. Sokoli so izgubili parkrat takt, ker so telovadili brez potrebne pazljivosti, kakor preje telovadke. Pri teh vajah, ki so takorekoč skoraj brez drž, ki so vezane, kakor je vezana tudi godba, je treba zbranih misli. Za popravek skoraj ni časa. — Kritje je bilo dobro. Vaje so izpadle kljub vsemu pohvalno. Opaziti je bilo, da izvajajo člani proste vaje precej elegantno, celo elegantnejše nego telovadke, pa tudi manj natančno. — Nastop poldrug sto krepkih ni zagorelih mož je izzval v narodu prisrčno in veliko navdušenje. 13) K zadnji točki prikoraka 10 v o j a k o v i z K a r l o v c a v belih srajcah. Izvajali so posebno sestavo: „O s l o b o d j e n j e“, ki jo je sestavil br. Žlūva, ki je vojake sam vodil. — Godba igra, vojaki molijo kleče: žalosno, tužno, tiho... Hkrati boj in trganje verig! Pozneje ljuta borba: streljanje, bacanje granat! Umik in zopet napad! Boj na nož! Pade prvi. Ranjenega odneso — v rokah jim izdihne. Pade drugi, tretji v neizprosni borbi za svobodo. — Padajo in umirajo drug za drugim... En sam, ki ostane čil in zdrav, vrže preko mrtvih trupel — preko umrlega naroda — našo trobojnico! Bilo nam je težko pri srcu in pri duši. Misli so begale v daljavah, na mejah, v tujini — več let nazaj. In iz teh tužnih sanj nas prebude krepki in veličastni zvoki godbe. — Pogledamo: Osvobojenje!

Svoboda! — Godba igra „Bože pravde“, mi pa vstanemo in se odkrijemo. — Strumnih korakov odhaja peščica mož, narod jih pozdravlja in vriska veselja.

Konec je telovadbe in ura je četrt na osem. Telovadci so se preoblekli, zaužili naglo večerjo in že je bil čas za odhod, kajti brodovi so odhajali med osmo in deveto uro.

Mrak je legel, na obrežju pa so zaplapolali številni ognji i kresovi, ki so se svetlikali v morju. Brojne in vesele trume so se valile prepevaje k obali in se poslavljalje. Zavriskale so sirene in parobrodi so odpluli drug za drugim. Mi pa smo s prijetnim občutkom ostavljali Krk. — Tako je končalo sokolsko slavje brez običajnih hrupnih veselje, ki navadno uničijo v poznih urah to, kar se čez dan napravi z največjim trdom.

Ponoči so brodovi prispeli v svoja пристanišča. Drugi dan pa je ljudstvo, ki je oddaljeno od morja in ga redkokedaj vidi, uživalo v Bakru in Kraljevici. Vozilo se je v čolnih po morju in prepevalo, v kopališčih je brdilo po vodi, plavalo in se živo zabavalo. — Izletniki pa so še le proti večeru z vlaki odhajali domov.

Sokolska Župa Rijeka—Kraljevica je izvršila svojo dolžnost in stavljen si nalogo sijajno in nepričakovano dobro. Navedene napake, ki so se opazile pri telovadbi bodo naši Primorci, ker so vneti in navdušeni Sokoli, kaj radi popravili. — *Z d r a v o!* *Jesih.*

SOKOLSKA ŽUPA SPLIT.

Sokolsko društvo u Splitu. Lako ustvrdimo, da je Split igrao i igra glavnu ulogu u svakom pokretu novije povjesti Dalmacije. A dosta znalo se dogoditi, da je kakav snažan događjan, rođen u Splitu, prelio se preko granica Dalmacije, pa zahvatio i elektrizirao duše čitave naše domovine. Takovih jakih izbruha vidjesmo navlastito uakon našeg ujedinjenja. Paralelno s time zapažamo i drugu činjenicu, naime, da mnogi od tih pokreta ne ostaju na istoj visini: ona silna energija, koja je tako ne zadrživo izbruhula, nije se znala zadržati na istoj visini, nego je brže ili polaganije popuštala i stanjila se na tinjajuću žeravicu ispod pepela, koju će nova kakova pobuda opet do požara razbuktiti. To je karakteristika nas Dalmatinaca, pa slično opažamo i u povjesti Sokolstva u Dalmaciji.

Život i najjači impuls Sokolstvu u Dalmaciji davao je i daje opet Split. Od svog osnutka do danas proživljuje Sokol splitski lijepi broj perioda rada iza kojih slijede periode stagnacije. A bilo je i takovih, da smo mi sa strane s udivljenjem gledali i držali sasvim naravski, da Sokol splitski, dotično njegova župa, preuzme jednu od glavnih i odlučnijih uloga u životu našeg Sokolstva. Ali na žalost sve te periode nisu bile tako duge, da je Sokolska ideja mogla zahvatiti doboko korenje u dušama mase i nju trajno uza se privezati. Bile su to naime periode, koje su obilovale sposobnim i zauzetim pobornicima. Ovi nisu izdržali, nego iza kraćeg ili duljeg rada umoriše se i onaj lijepi i veliki rad, kojeg oni

stvoriše, pade opet na ledja one ustrajne nekolicine, koji od svog djetinjstva do dana današnjega ostadoše vjerni ideji Sokolskoj.

I ova nekolicina danas neumorno rade, organizuju. Stvoriše i stvaraju čudesa, ali ipak ne mogu, da postave Sokolstvo uz onu visinu na kojoj bi moralo biti. A to najviše s razloga, jer ne nalaze potpore od onih koji su u prvom redu zvani, da taj rad pomognu. Od 160 akademičara splitskih ne nalazimo ni jednog aktivnog u Sokolu. A to je više nego sramota. Sve sami radnici i činovnici. I druga inteligencija apstinira se od rada sokolskog. Nije čudo, da je kulturno-prosvjetni rad nikakav i da kulturni prosvjetni odbor postoji na papiru.

Ni fizičko-odgojni, dot. tehnički rad u župi ne može se usavršiti sa onom nekolicinom zauzetih prednjaka. Oni su ga digli do zamjerne visine u Sokolu splitskom, ali ne mogu pa ga provedu u župi. To se jasno vidjelo na javnoj vježbi Sokola u Sučurcu dne 17. o. mj., na kojoj su sudjelovala okolna društva sa 348 članova raznih kategorija. S jedne strane tehnička dotjeranost Sokola splitskog, a s druge strane nedotjeranost drugih društava. Tehnički odbor župe morao bi već prije znati čime će nastupiti društvo, koje priredjuje javnu vježbu i da li je sposobno izvesti tačke programa, jer inače doživljuje se grda blamaža kao sa Švarzvaldovom „Večer na Savi“, ili vježba gubi na svojoj ljepoti, ako ju izvadja početno društvo, kao kod „Vježbe devetorice“. Ove tačke izveo je Sokol u Sučurcu, kojemu usput mora se priznati veliku volju, marljivost i sve drugo, ali svakako nije smjelo nastupiti onim, čemu je njegova sposobnost preslaba. Bit će stoga potrebit župski prednjački tečajevi i obilaženje društava po župskom pregledniku, sve u cilju, da se društva tehnički usavrše i prisile na nepretrgan rad.

Kod javne vježbe nastupilo je u prostim 46 muške, a 56 ženske djece. Izbijala bolja izvježbanost splitske djece, a slabija druge.*) Sučurac izveo je „Vježbe devetorice“ i „Večer na Savi“. Jedan odjel prednjaka splitskih vježba preču „kao da mu se neće“. Naraštaj muški 24, ženski 22 proste, dosta dobro. Članice Split 6 proste, prilično. Članovi 58 proste, dosta dobro, samo da su se bolje pokrivali. Pokrivanje je uopće slaba strana svagdje gdje se dodje. Opažala se kod sviju kao neka umornost i mlitavost u kretnjama, što svakako nebi smjelo biti, kada se zna kakovim elanom i boljom tehničkom izvježbanošću je nastupila župa i Sokol splitski kod ovogodišnjih svojih javnih vježbi.

Moguće nije ovo prava slika, nego slabija, faktičnog stanja župe. Stoga ne bilo zamjere. Ali svakako, ne možemo, a da s gorčinom ponovno ne konstatiramo žalostnu činjenicu o nesudjelovanju akademske omladine kod rada sokolskog. A tim više budući se u tajnom već i ovdje organizuju Orli, koji kao dobri organizatori, gledat će da oslabe Sokolstvo.

S. Ozdoljak.

*) Ukupni efekat kvarilo je još i to što se među djecu uvrstilo i takove, koja su još premlada, pa su samo na smetnju drugim i neprestano griješe.

СОКОЛСКА ЖУПА ОСИЈЕК

Veličanstveno sokolsko slavlje u Đakovu. Dne 8. septembra o. g. ostat će Đakovčanima u vječnoj uspomeni, jer toga dana bilo je Đakovo svjedokom velebne manifestacije sokolske misli. Pored svih zapreka, koje su stavljali neprijatelji sokolstva, priredilo je dakovačko sokolsko društvo uz sudjelovanje bratskih sokolskih društava iz Osijeka, Valpova, Vinkovaca, Broda, Vukovara i Požege, te sokola-vojnika 41. pješ. puka iz Osijeka toga dana po podne javnu vježbu, a na večer svečanu akademiju.

Sama je svečanost započela već dan ranije, dolaskom Sokola iz Osijeka i Valpova i sokola-vojnika, koje je na stanici dočekalo uz dakovačko društvo još i mnoštvo gradanstva. Oduševljenju i klicanju nije bilo kraja. Nakon izrečene dobrodošlice, koju je govorio brat M. Goršetić, podstarješina dakovačkog Sokola, krenula je povorka na čelu sa sokolskom fanfaram u vrt hotela „Central“. Tu su svi gosti bili porazmješteni po privatnim stanovima gostoljubivih Đakovčana, što dokazuje njihovu veliku simpatiju prema Sokolima, koju su oni svakom zgodom pokazivali.

Oko 9 sati bio je u istom vrtu komers u počast gostova. Prvi je progovorio starješina dakovačkog Sokola brat Dr. Ivo Ribar, zahvalivši se svoj braći i sestrama, koji su ne žaleći truda došli da uveličaju ovo sokolsko slavlje. Zahvalio mu se na srdačnoj dobrodošlici podstarješina osječke Župe brat Mita Petrović, naglasivši od kolike je važnosti ovaj momenat, kada prvi put u Đakovo dolazi sa Sokolom vojnik, da zajednički sa školom, rame uz rame, manifestuju svoje sokolstvo i narodno jedinstvo. U ime vojnika progovorio je sada potpukovnik brat Čeda Jovanović, a u ime učitelja ravnatelj g. Anđelko Tomerlin. Obojica su biranim riječima istaknuli potrebu zajedničkoga rada Sokola, škole i vojske za dobrobit cjelokupnog našega naroda. Govornici su više puta bili prekidani burnim pljeskom. Sada se digao brat Dr. Pavao Mergenthaler, koji je u kratkom ali jezgrovitom govoru izneo bit sokolske misli, osuđujući pokret koji ide za tim da u sokolske redove uvuče razornu strančarsku politiku. Ideja naša nije strančarska, ona je vječna i ona kroči pravo svome cilju ne obazirući ni lijevo ni desno. Po dovršenom govoru, koji je bio sa velikom pažljivošću saslušan, bio je brat Dr. Mergenthaler burno aklamiran. Za to su vrijeme već stigla što kolima i automobilima sva ostala društva, osim Vinkovaca, koje je kao i divizijska glazba iz Osijeka stigla tek sutradan u jutro.

Dan javne vježbe osnanuo je ljepši, nego što si ga čovjek može da zaželi. Tačno u 11 sati prije podne bila je dvorištu vatrogasnog spremišta već svrstana svečana povorka. Preko 300 Sokolova i Sokolica i oko 150 sokola-vojnika krenulo je na čelu sa starješinstvom sokolske župe iz Osijeka i brojnim zastavama, uz zvukove vojne glazbe i sokolske fanfare na grob velikog vladike J. J. Strossmayera, da se pokloni prahu jednog od najvećih sinova našega naroda i prvom Jugoslavenu.

Došavši ova impozantna povorka do prekrasne stolne crkve — životnog djela neumrlog Vladike, — krenuli su Sokoli na njegov grob, dok su vojnici ostali postrojani pred crkvom. Na grobu je pozdravio sjenu neumrlog velikana i položio krasan lovor-vijenac brat Mita Petrović, koji je obećao ostvarenje onih ideala, koje je veliki pokojnik na svakom mjestu i svakom prilikom neustrašivo propovijedao. Govor (1) praćen salvom iz vojničkih pušaka. — Nakon dovršene povorke, koja se istim redom opet povratila natrag, bila je kod starješine brata Dr. Ive Ribara priredena Sokolima i Sokolicama zakuska.

Po podne je održavana javna vježba, kakove Đakovo do tada još nije vidjelo. Sve su tačke tehnički bile upravo savršeno izvedene, što je mnogobrojna publika od preko 2.500 osoba burnim pljeskom i odobravanjem dokazivala. Naročito valja spomenuti brojni nastup članova u prostim vježbama pod vodstvom brata načelnika Dr. Pavla Mergenthalera, kao i naših milih sestara sa sestrom Slavom Kramarić na čelu. Tu se vidjelo jasno, što znači sokolska svijest, disciplina i snaga. I nastup vojnika je prisutne još više oduševio. Kod vježbi na spravama istakla se osobito vrsta Brodana na ručama, kao i vrsta sestara iz Osijeku isto na niskim ručama. Vježbe na ostalim spravama su također svojom elegantnošću i preciznošću zadovoljile gledaoce. Ostale proste vježbe mškog i ženskog narastaja, pa vježbe muške djece sa štapovima publika je s odobravanjem pratila.

Isti dan uveče bila je sokolska akademija u dvorani hotela „Central“. Sve su riječi preslabe da iskažu dojam što ga je ona proizvela na mnogobrojnu prisutnu publiku. Počam od prve točke, vježbi ženske djece s obručima, pa „Kozadžeka“, „Makove žetve“, Očenaškovog sistema prostih vježbi brata Mucha, pa njegovih vježbi sa štapovima, prekrasnog ženskog „Dvojbora“, sve do veličanstvenoga „Pada Tyrana“ publika je sa udivljenjem i nevjerovatnom pozornošću pratila svaki nastup. Pa kada su sa glasovira, uz grobnu tišinu zamrli posljednji Akordi „Pada Tyrana“ nastalo je neopisivo oduševljenje. Ovi časovi će svakom pojedincu ostati u nezaboravnoj uspomeni. Pljeskanju i povladivanju nije bilo ni kraja, ni konca.

Nakon ovako uspjele akademije razvila se u najljepšem raspoloženju bratska i sokolska zabava sa igrankom, koja je potrajala gotovo do u zoru,

Sutradan prvim vozom krenuli su gosti uz zvukove sokolske fanfare i pjesmu put Osijeka. Pozdravi „Zdravo!“ i „Dovidenja!“ pratili su voz dok se nije izgubio sa vidika. — Tako se razvila ova velebna manifestacija sokolske misli. — Zdravo! *V. G. Ladenhauser.*

SOKOLSKA ŽUPA MOSTAR

Na glavnoj godišnjoj skupštini od 5. marta 1922., zaključeno je održati tri okružna sleta, i to u Gjenoviću, Stocu i Dubrovniku. I Okružni slet župe Mostarske održan je 2. jula 1922. u Ojenoviću. Sudjelovala su bratska društva iz Boke Kotorske. Pripreme za slet izvršilo je Sokolsko društvo u

Gjenoviću. Ovaj je slet uspio, zasluga za tehnički rad i uspeh pripada u prvom redu bratu Kovaču načelniku ovoga okruga koji je sve svoje sile i slobodno vrijeme tome posvetio. Organizacija sleta i ostale nužne pripreme izvršilo je bratsko društvo u Gjenoviću, osobitom zaslugom starešine brata L a c h a i tajnika brata Petkovića. Na sletu su zastupali starešinstvo župe braća Jovo Sekulović i Dr. Ivo Kolbe. Ispred tehničkog odbora župe vodio je natjecanje brat Petar Čolić.

Na 2. jula rano u jutro čitavo je mjesto bilo okičeno zelenilom i zastavama, a u 6 h počela su natjecanja članova prijavljenih u srednji i niži odio. U srednjem odjelu natjecalo se je 6 članova Sokolskog društva u Gjenoviću. Uspjeh natjecanja je slijedeći: 1) Vončina Adolf 84 %; 2) Vinpolček August 82 %; 3) Dubravac Jakov 82 %; 4) Kovač Ivan 81 %; 5) Sparovec Adolf 78 %; Kalautarof Dimitrije 64 %. U nižem odjelu natjecala su se braća iz triju društava, svako društvo po jedan odjel. Uspjeh je slijedeći: Odjel Sokolskog društva u Gjenoviću 70 %; Tivat-Lastva 68 %; Kotor 65 %. U 9:30 završeno je natjecanje. Braća se počela vrstati zajedno sa vojnicima i mornarima ratne mornarice, za svečanu povorku. Povorka je krenula u 10 sati prema varoši. Pred ulazom u varoš bio je podignut slavluk, gdje povorku dočekaše i pozdraviše mještani zajedno sa svojim knezom. U ime župe odvratio je pozdravom knezu brat Dr. Ivo Kolbe, pozivajući stanovništvo Gjenovića, da i nadalje ustraje i potpomaže našu organizaciju, gdje se omladina vaspitava u Jugoslavenskom i sokolskom duhu. Odavde je povorka krenula na vježbalište, gdje je pokrovitelj sleta brat pukovnik Vuković pozdravio sokole i sokolice, vojnike i mornare, pozvavši ih da očuvaju našu slobodu stečenu potocima i rijekama prolivene krvi. Nakon toga je povorka završena. U 13 sati bio je svečani banquet, priredjen od općine Gjenović u počast Sokolima. Najdirljiviji a ujedno i naj-svečaniji čas bio je, kad je sjedi biskup Učelini u svome govoru naglasio da Orlovstvo ide za razjedinjenjem, a Sokolstvo da jača vjeru i jedinstvo Jugoslavenskog naroda.

U 16 sati započela je javna vježba pod vodstvom brata Kovača. Raspored: 1) Nastup muškog podmlatka na broju od 150 braće, iz cijeloga okruga. Izvode vježbe sa palicama odredjene za slet u Ljubljani. Izvedba vježbe bila dosta dobra, samo je nastup bio vrlo slab. 2) Nastup ženskog podmlatka na broju 60 sestara iz cijeloga okruga. Izvode vježbe sa ukrasnim obručima. Izvedba i nastup vrlo dobar. 6) Nastup muškog naraštaja na broju 50 braće iz cijeloga okruga. Izvode vježbe za slet u Ljubljani nastup i izvedba dobra. 4) Nastup ženskog naraštaja na broju 30 sestara iz cijeloga okruga. Izvode proste vježbe za slet u Ljubljani vrlo dobro. 5) Nastup članova na broju 104 iz cijeloga okruga. Izvode proste vježbe od br. Murnika za slet u Ljubljani, nastup i izvedba je bila dosta dobra. 6) Nastup članica na broju 24 iz cijeloga okruga. Izvode proste vježbe od br. Murnika za slet u Ljubljani, izvedba je bila slaba. 7) Nastup vojnika sokola teškog arteljerskog puka iz Baosica na broju 85. Izvode vježbe sa puškama, izvedba je bila vrlo dobra. 8) Nastup vojnika sokola tvrdjavnog arteljerskog puka na broju 120. Izvode lahke proste vježbe br. Murnika, nastup i izvedba vrlo dobra. 9) Nastup mornara sokola, ratne mornarice u

Boki na broju 180. Izvode vježbe sa veslima, nastup i izvedba je bila sasvim precizna. Ovo je bila od najljepših tačaka programa. Zasluga za ovako tačno izvajanje ide braći prednjaci: a Sokolskog društva Gjenović. 10) Vježbe na spravama bile su dosta dobro izvodjene. Najljepše je bilo vidjeti male vježbače, odjel muškog naraštaja na ručama iz Ercecnovoga, koji su izvodili dosta teške vježbe precizno, elegantno i lahko. 11) Zaključna skupina, članstva, vojnika i mornara, koja je predstavljala zajednički rad vojske i sokolstva. Nato je javna vježba zaključena. U večer je bio koncert sa igrankom uz sudjelovanje sokolske glazbe iz Ercecnovog i mjestne glazbe iz Kotora. Nakon zabave učesnici se razidjoše.

Sokolsko društvo u Metkoviću. Na prolazu kroz Metković dobio sam naredjenje od župe da pregledam i ovo društvo, koje se je prijavilo za učestvovanje na Sokolskom sletu u Ljubljani. Članovi ovoga društva imaju jaku volju za sokolski rad, a da ovaj rad uspijeva, tome je zaslužan starješina Dr. Koščina. U tehničkom pogledu ovo društvo stoji vrlo slabo, premda ima materijala za rad; naredjeno im je, da pošalju na idući župski prednjački tečaj jednoga člana, koji će se uputiti za tehnički rad. Braća su u svome radu marljiva pa neka i dalje na tom putu ustraju.

Sokolsko društvo u Vela-Luka. Po naredjenju župe pregledao sam rad i ovog društva. Pošto je bilo prekratko vrijeme to sam bratu načelniku dao upute za islet i ispravio neke pogreške za vježbe. Ovo je društvo priredilo izlet u Smokvice i tamo osnovalo novo društvo. Ovo je društvo u svome radu vrlo agilno, samo je jedna pogreška što se bave politikom koja može za društvo biti štetna a nikako korisna. Stoga se upozoruju da se strogo drže sokolskih načela gdje u Sokolu ne sme biti politika, nego samo rad.

Sokolsko društvo u Konjicu priredilo je svoju uspješnu javnu vježbu na 20. jula 1922. Da je tehnički rad ovoga društva bio ovako dobar, ide u prvom redu zahvala agilnom načelniku bratu Repovcu i starešini bratu Škori. Vidjeti je da u društvu vlada potpuna disciplina i da se pazi briga ove kategorije članstva. Raspored: 1) Nastup ženskog podmlatka sa ukrašenim obručima; 2) Nastup muškog podmlatka sa palicama; 3) Nastup ženskog naraštaja sa prostim vježbama; 4) Nastup muškog naraštaja sa prostim vježbama; 5) Nastup članica sa prostim vježbama br. Murnika; 6) Nastup članova sa prostim vježbama br. Murnika; 7) Vježbe na spravama svih kategorija članstva; 8) Skupine. Sve vježbe svih odjeljenja bile su praćene od vlastitog tamburaškog zbora. Vježbe svih kategorija članstva bile su izvedene sasvim precizno, a da je ovo uspješno ide zahvala cijelom članstvu ovoga društva, da su sve svoje sile uložili da im javna vježba bude što bolje uspješna u tehničkom radu. Da pokažu rad sokolstva u ovome malom mjestu, gdje je društvenost rastrovana nezdravim političkim prilikama. Za to neka braća i sestre ustraju i rade na uzvišenoj ideji Sokolstva i Jugoslovenstva.

Sokolsko društvo u Korčuli priredilo je svoju veliku javnu vježbu na Todorovo 29. avgusta o. g, pred polazak na slet. Ovo je društvo jedno

od najjačih u župi. Zasluga u prvom redu pripada agilnom starešini bratu Dr. Bernardu i načelniku bratu Tedoschu. Po naredjenju župe bio sam prisutan redovnoj vježbi ovog društva i vidio sam da u ovom društvu vlada potpuna sokolska disciplina; gledao sam kako se sva braća i sestre staraju da bi njihova javna vježba uspjela što bolje, sve to radi od najmanjeg sokolića pa do starešine, svi kao jedan. Naročitu pohvalu zaslužuje Kaladžera koji je sve svoje vrijeme žrtvovao za ideju sokolstva. On je jedan od najagilnijih prednjaka, koji su bili u tečaju prednjačkom ove župe. Rano u 6 sati u jutro bila su natjecanja članova i članica, koji se prijaviše za natjecanje u Ljubljani. Rezultat natjecanja bio je kod članova vrlo dobar, dočim kod članica slabiji. U 17 sati počela je javna vježba. Raspored: 1) Nastup celokupnog članstva na broju od 220 u slikoviti nastup „Sokol“; 2) Nastup ženskog podmlatka na broju 60 sa ukrašenim obručima; 3) Nastup muškog podmlatka na broju 50 sa palicama; 4) Nastup ženskog naraštaja na broju 15 na prostim vježbama; 5) Nastup muškog naraštaja na broju 15 sa prostim vježbama; 6) Nastup članica na broju 34 sa prostim vježbama br. Murnikai; 7) Nastup članova na broju 50 sa prostim vježbama br. Murnikai; 8) Vježbe na spravama izvodile su sve kategorije članstva; 9) Skupina je bila jedna i to zaključna gdje se je pokazao zajednički rad svega članstva. Sve vježbe su izvedene koje su bile prepisane za slet u Ljubljani, to je bila kao proba cijeloga članstva koje polazi u Ljubljanu; vježbe pojedinih odjela bile su izvedene vrlo dobro, samo je jedna velika pogreška, da se muškom i ženskom naraštaju svraća vrlo malo pažnje ili nikako, jer je to vidjeti po samome broju koji je ovoga puta istupio. Naš veliki učitelj Sokolstva Dr. Tyrš kaže: „u naraštaju našem leži temelj našeg Sokolstva“. Za to bratu načelniku preporučujemo, da na ona dva važna odjelenja posveti više pažnje. Na večer je bila zabava sa igrankom; posjetioca kod javne vježbe i kod zabave bio je veliki broj. Zato svoj braći sokolskog društva u Korčuli treba izreći najveće priznanje želeći da i nadalje ustraju u teškom sokolskom radu, jer u tom radu leži spas našeg sokolstva i naše Jugoslavenske domovine.

Sokolstvo društvo u Mostaru priredilo je svoju javnu vježbu dne 5. avgusta o. g. pred polazak u Ljubljanu. Jutrom rano održano je natjecanje članova i članica. Natjecanje je vodio brat načelnik i njegov zamjenik. Rezultat je bio veoma dobar, te su sva braća pripuštena saveznom natjecanju. U 18 sati počeo je javni čas, koji je bio zadovoljavajući rezultat rada, nastojanja i preganjanja braće i sestara. Raspored je bio slijedeći: 1) Vježbe sa ukrašenim lukovima izvodi ženski podmladak pod vodstvom prednjačice sestre Dobrile Pavičeve. Dobra izvedba, izvedba izazvala je priznanje kod gledalaca; 2) Vježba sa palicama muškog podmlatka pod vodstvom prednjaka brata Pere Vlahe. Izvedba dobra i precizna; 3) Nastup ženskog naraštaja pod vodstvom prednjačice sestre Lide Houška. Izvedba dobra i tačna; 4) Nastup muškog naraštaja sa prostim vježbama pod vodstvom prednjaka brata Petra Čolića. Vježbe izvedene vrlo dobro; 5) Proste vježbe članica pod vodstvom sestre načelnice Vukosave Kašikovića bile su izvedene dobro; 6) Proste vježbe članova pod vodstvom brata načelnika Nikole Miličevića

bile su izvedene vrlo dobro; 7) Vježbe na spravama izvajane su vrlo dobro. Najveće odobrenje i pljesak ubraše braća iz muškog naraštaja; 8) Zaključnom skupinom, koja je bila veoma lijepa, bio je javni čas zaključen. Nakon toga slijedila je zabava s igrankom. Slabi odaziv mostarske publike pokazao je, da gradjanstvo još ne shvaća važnost sokolskog rada. Sokoli i sokolice, sestre i braća neka vas nehaj gradjana ne priječi u vašem radu. Njihovo apstiniranje i nemar pobijedićete samo pregaranjem, radom i ljubavlju za sokolsku ideju.

III. Okružni slet župe mostarske u Stocu održan je 9. jula o. g. Pripreme je vršilo sokolsko društvo u Stocu, pa su osim toga društva sudjelovala bratska društva iz Mostara, Čapljine, Metkovića, Bileća i Trebinja. Usprkos teškim saobraćajnim prilikama, lijep se broj sokola i sokolica okupio, jer je organizacija sleta bila uzorna zaslugom upravnog odbora sokolsko društva u Stocu. Doček je bio lijep i srdačan. Stolac obučen slavolucima i velikim brojem jugoslavenskih zastava. U 10 sati starešina Sokolskog društva u Stocu brat Mate Šišgorić pozdravio je goste u prvom redu starešinstvo župe. Nato je izaslanik župe pozdravio braću sokole, sestre sokolice i gradjanstvo, pa se je zahvalio na srdačnom dočeku pozvavši na što užu suradnju jedne i druge. Nakon pokusa za javnu vježbu, priredjena je uz pratnju glazbe povorka gradom do pred gradsku vijećnicu. Sokole je pozdravio gradonačelnik g. Mehmedbašić, a zahvalio se starešina brat Dr. Pero Mandić. U 13 sati priredila je opština grada Stoca u čast Sokola banket, a u 17 sati počese javne vježbe. Raspored je bio slijedeći: 1) Nastup muškog podmlatka sokolskog društva u Stocu. Proste vježbe, 25 sokolića. Izvedba sasna dobra; 2) Proste vježbe za Ljubljanski svesokolski slet ženskoga naraštaja sokolskog društva u Mostaru sa 45 sestara. Izvedba dobra, lahka i graciozna; 3) Proste vježbe za svesokolski slet u Ljubljani izvodi 44 sokolića muškog naraštaja u Mostaru. Izvedba sasna dobra; 4) Proste vježbe br. Murnika izvajaju braća članovi sudjelujućih sokolskih društava sa 85 članova. Izvedba vrlo dobra i skladna; 5) Vježbe br. Murnika izvode članice sokolskog društva u Mostaru sa 16 sestara. Izvedba precizna, elegantna i lahka; 6) Vježbe na spravama, izvodi muški i ženski naraštaj sokolskog društva u Mostaru. Muški i ženski naraštaj pod vodstvom brata Čolića pokazao što može i znade na opće zadovoljstvo. Očito je, da brat Čolić ulaže sve svoje sile, da sokolski naraštaj odgoji dostojno visokome pozivu; 7) Vježbe na spravama članova i članica sokolskog društva u Mostaru. Mostarsko je društvo dokazalo, da imade veoma dobrih vježbača, mnogo marljivosti i dobre volje; 8) Skupine članova i članica, muškog i ženskog naraštaja veoma lijepe; 9) Nastup ženskog naraštaja sokolskog društva u Mostaru. U ritmičkim prostim vježbama pod vodstvom brata Čolića bio je kruna čitavog programa. Sestre su i precizno i graciozno i preostale i do mara izvele svoju tešku zadaću. Za uspjeh tehničkog rada sokolskog društva u Mostaru ide zasluga brata načelnika Miličevića i prednjačkog zbora. Nakon večernjeg koncerta, zabave i vatrometa, braća i sestre se rastadoše. Sokoli samo napred za Sokolstvo i Jugoslavenstvo.

Prosvjetno-kulturna sekcija sokolske župe u Mostaru.

SOKOLSKA ŽUPA ZAGREBAČKA

Sjednica upravnog odbora župe zagrebačke. 8. X. o. g. održana je sjednica upravnog odbora zagrebačke župe na kojoj su bili delegati ovih društava: Zagreb I. i Zagreb II., Sisak, Petrinja, Glina, Pakrac, Sevnice, Lipik, Klanjec, Šeovica, Brežice, Boštanj, Krško, Rajhenburg, Husobje, Čaglic, Prekopakrat i starješinstvo župe iz Zagreba. Sjednicu je otvorio brat starješina dr. Oton Gavrančić, koji je u svom govoru spomenuo ideje, koje su vodile župu u zadnjoj godini i s obzirom na prilike, u kojima župa živi. Daljnji rad župe bit će posvećen intenzivnom stručnom i organizatorskom

radu župe, koja svakim danom postaje jača i raširenija. Pozdravlja prisutne sa sokolskim pozdravom: Zdravo!

Brat dr. Branko Mrvoš, tajnik župe dao je izvještaj o dosadašnjem radu župe kao cjeline istaknuvši naročito veliki uspjeh župskog sleta i učestvovanje župe na I. jugoslovenskom svesokolskom sletu i da je zagrebačka župa bila među prvima u Jugosl. Sokol. Savezu. Istakao je za tim bogat rad pojedinih društava i okružja u župi. što je povoljno utjecalo na razvitak sokolske ideje u zagrebačkoj župi. Nova društva jesu: Raka, Bregana i Čaglič, a rezultat toga rada jeste, da je u toku osnivanje novih društava. Rad župe kretat će se sada u pravcu unutrašnjeg rada i organizacije. Naročito spominje, da župski list „Vjesnik“ broji se među najbolje jugoslovenske sokolske listove. Brat Hugo Rumpret da je detaljan izvještaj o stanju blagajne zagrebačke sokolske župe Brat Janko Ljuština kao načelnik župe daje izvještaj o tehničkom radu župe. Daje izvještaj o učestvovanju zagrebačke sokolske župe i to u povorci 535 članova, u Murnikovim 284, a u župskim 618. U cjelini prisustvovalo 1250 članova-ca. Župskom sletu sudjelovalo je u vježbama 1242 vježbača, članova zagrebačke sokolske župe. Osim toga sudjelovalo je kod sleta 450 školske djece pučkih škola, 798 školske srednjih škola i 276 vojnika. U samoj župskoj vježbi sudjelovalo je 1224 člana. U daljem izvještaju razlaže detalje rada u ovoj dojučoj godini naročito što se tiče održanje kurza. Izvještaj načelnika primljen je sa odobrenjem do znanja.

Nakon izvještaja prešlo se na predloge za glavnu skupštinu Jugosl. Sokolskog Saveza. Detaljno i svestrano su pretresivana pravila i stvoreni zaključci o promjeni pravila, koji će zaključci biti predloženi glavnoj skupštini Jugosl. Sokol. Saveza.

Glede odnošaja Sokolstva i vojske i predloga o pogodnosti Sokolstva u vojsci riješeno je: da se stavi to pitanje ponovno na dnevni red glavne skupštine Jugosl. Sokol. Saveza.

Predlaže se, da Savez u dojučoj godini ne priredjuje velike pokrajinske sletove, već da se posveti čim većoj unutrašnjoj organizaciji i radu.

U svezu starješinstva primljena su novo osnovana društva: Čaglič i Bregana. Iz župe radi nerada brišu se ova društva kao društvo i to: Cerkle i Bović i pridjeljuju se kao odsjeci i to: Cerkle — Brežicama, Bović se sa svim briše iz sveze župe. Kao delegati za saveznu skupštinu izabrani su: dr. Metikoš, dr. Zdošek, dr. Kušćer, dr. Nemas, dr. Kandare, Dušan Bogunović, Getz i dr. Oton Gavrančić.

Dr. Milan Metikoš izvještava o svom predlogu glede osnutka sokolske štedionice u Zagrebu. Predlaže pravila za tu štedionicu na osnovi zadružnoj. Ovaj se predlog prima jednoglasno, a provedbu ima da izvrši starješinstvo župe, predavši prethodno stvar na proučenje stručnjacima. Načelnik stavlja predlog za razgraničenje župe i to okružja: posavsko-krajiško-pakračko — i zagrebačko. Glede radne sokolske godine odlučuje se da se odstane kod dosadašnjih pravila. U 1 sat posle podne dovršena je sjednica. Sjednica je svršena u bratskoj slozi, ljubavi i sa sokolskim poimanjem.

Dušan M. Bogunović.

Brat Dušan M. Bogunović. (Zagreb, Ilica 7.), umoljava uprave sokolskih društava, i braću i sestre, da mu o svakom važnom događaju u sokolskom društvu javi pismeno, pošalju pozive za razne sokolske priredbe, sela, predavanja i t. d. Isti će to upotrebiti u svrhu novinarske propagande za Sokolstvo u javnosti. Sa strane uredništva „Sokolskog Glasnika“ preporučuje se braći i sestrama ova molba brata Bogunovića.

Шаљите претплату за „Сок. Гласник“

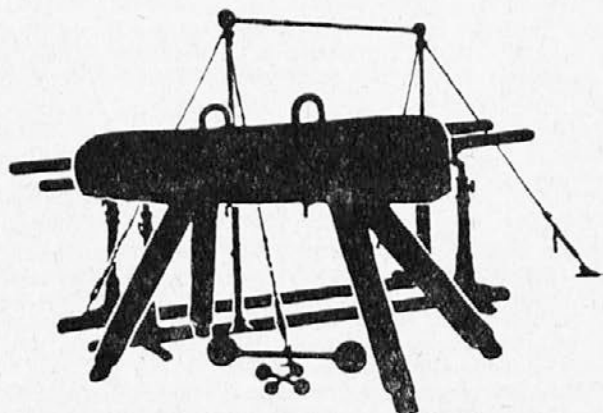
STANE VIDMAR

PRIJE BAŠIN i DRUG

Prva jugoslavenska tvornica gimnastičkih, športskih, vatrogasnih i igračih potrepština, gvozdene konstrukcija, transportnih naprava i t. d.

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 75.

Jedina specijalna tvornica u Jugoslaviji.
Kvaliteta i cene bez konkurencije.

Do sada izvršenih preko 50 kompletnih vežbaona i športskih igrališa.
Sav pribor za omladinske igre, skaute i t. d.

**Vatrogasne lestve svih sistema,
najmodernije konstrukcije.**

Opremljam vatrogasne automobile i kola i t. d.

Zahtjevajte specijalnu ponudu!
— Izradjujem nacрте i t. d. —